

Oponentský posudek bakalářské práce

Autor: Jan Stránský

Název práce: Vliv užívání PC ve volném čase na studijní výsledky u dětí v prepubertálním období

Autor se ve své práci věnuje velmi důležitému tématu současné pedagogiky: vlivu užívání PC ve volném čase na studijní výsledky dětí v prepubertálním období. Cíl práce je formulován v úvodu: „zjistit, zdali má míra užívání počítač vliv na studijní výsledky respondentů a zdali počítač užívají více chlapani než děvčata“. Titulu práce odpovídá první ze stanovených cílů, který by bylo lepší formulovat jako „zda existuje vztah (korelace) mezi mírou užívání počítače a studijními výsledky...“, neboť použitou metodou nelze prokázat vliv, tedy kauzální vztah. Druhý z cílů s tématem práce vyjádřeným v titulu souvisí, i když tato souvislost není dále rozváděna (pokud by byl rozdíl mezi chlapani a děvčaty v míře užívání, je i ve studijních výsledcích?). Bylo by vhodné do stanovení cílů v úvodu zařadit i třetí výzkumný cíl autora, a tím je přehled preferencí vybraných činností chlapanů a dívek na PC (jak tomu odpovídá i členění práce v praktické části).

Svým rozsahem 53 stran práce odpovídá požadavkům na bakalářskou práci. Z jazykového hlediska je čtivá, text je obvykle plynulý a argumentačně dobře postavený. Výběr jazykových prostředků někdy odpovídá spíše hovorové češtině než odborné práci. Občas se vyskytují pravopisné chyby (např. str. 37).

Použitá literatura je dostatečná z hlediska rozsahu, ale nikoli výběrem, protože postrádá rešerše podobných typů výzkumu. Zvolené téma je již po desetiletí předmětem mnoha výzkumných prací, na které by měl autor odkazovat (za všechny např. články autorky Linda A. Jackson). Tento nedostatek negativně ovlivňuje jinak velmi zdařile koncipovanou práci, která přináší ve své praktické části cenné výsledky. Autor prokazuje schopnost samostatně a tvořivě odborně pracovat, ale neprokázal dostatek úsilí v tom, co je jednou z hlavních odborných činností, a to je srovnávání vlastních úvah a výsledků s výsledky práce dalších odborníků. Je sice nespornou předností této práce, že obsahuje především argumentaci autora, nikoli koláž převzatých textů, ale texty jsou právě díky nedostatečné opoře v pracích jiných autorů někdy příliš prvoplánové a postrádají oporu v doložitelných pramenech. Např. již v úvodu práce se objevuje poněkud jednostranný předpoklad, že hlavním faktorem ovlivňujícím vztah mezi mírou užívání PC a studijními výsledky je závislost na PC hrách a internetu. Tento předpoklad se prolíná celou prací. Pokud by autor studoval podobně zaměřené výzkumy, zjistil by celou řadu dalších faktorů, např. pozitivní vliv užívání PC na studijní výsledky při užívání některých výukových programů. Takto autorovi chybí podklady pro hlubší diskusi, a i po získání statisticky významných výsledků zůstává v závěru práce u uzavřených úvah.

Struktura práce je zdařilá. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část rozvíjí tři důležité oblasti tématu práce: volný čas, děti v období prepuberty a PC hry a internet. Tyto oblasti jsou zpracovány dostačujícím způsobem jako široký úvod do problematiky, i když postrádám větší zacílení těchto pojednání k hlavnímu tématu práce, tedy vztahu mezi užíváním PC a studijními výsledky. Kapitola 5 je poněkud nelogicky nazvána (předmětem se mívá pouze internet a PC hry, zatímco předmětem práce je vztah mezi jejich užíváním a studijními výsledky) i umístěna, a bylo by vhodnější ji zařadit jako součást 3 kapitoly. Čtvrtá kapitola je zařazena velmi vhodně, ale bohužel pod slibným titulem čtenář nalezne velmi nedostatečné zpracování. Měla by především obsahovat shrnutí alespoň nejdůležitějších výzkumů, které se věnují vztahu mezi užíváním PC a studijními výsledky, jak již bylo uvedeno výše. Naproti tomu obsah kapitoly nepřináší dosavadní poznatky k předmětu, ale

přízpusobenou aplikaci pojmů extrinsické a intrinsické motivace v části 4.1., a (zcela v rozporu s nadpisem kapitoly 4) několik úvah autora ohledně nejčastějších činností dětí na PC v části 4.2.

Velmi dobře je rozvržena praktická část. Z hlediska rozvržení je jejím jediným vážnějším nedostatkem, že chybí diskuse, i když je částečně zahrnuta v závěru práce. Projekt výzkumu, orientační předvýzkum, a zejména konstrukce a struktura dotazníku a realizace výzkumu jsou velmi kvalitně zpracované části práce. Pouze u škál preferencí bych doporučil změnit orientaci škály, aby menší preferenci odpovídala menší číselná hodnota: výsledky jsou takto poněkud matoucí (viz tab. 2, str. 43).

Určitý nedostatek je ve stanovení výzkumné hypotézy. Není dobře pochopena funkce nulové hypotézy, která jak autor správně říká, je pouze „formálním východiskem ke zjištění statistické významnosti“ výsledků (str. 27): autor nahrazuje výzkumné hypotézy hypotézami nulovými (str. 27), a ve výsledcích se pak objevuje, že byla potvrzena hypotéza, která je ve skutečnosti opakem hypotézy, která byla základem autorova výzkumu (str. 40; 42). S tím pravděpodobně souvisí i nedostatečné pochopení rozdílu mezi korelací dvou proměnných a statistickou významností výzkumu, která se zdá vyplývat z nejasných formulací v prezentaci výsledků práce v kap. 6.6. Např. formulace v klíčové části práce „ověření výsledků výzkumu pomocí Pearsonovy korelační analýzy neprokázalo žádnou **významnou** souvislost“ (str. 40) se zdá směřovat výsledek s jeho statistickou významností. Výsledkem autorovy práce je ve skutečnosti zjištění velmi **slabé korelace** ($r = 0.09$) mezi časem stráveným u PC a studijními výsledky preadolescentů. Výsledek je přitom **statisticky významný** na vysoké hladině významnosti ($p < 0.01$).

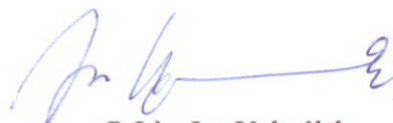
Výsledky prezentované v tabulce 1 na str. 40 jsou informačně příliš ochuzené, bylo by vhodné k průměrné hodnotě přidat alespoň směrodatnou odchylku. Ve výsledcích v částech 6.6.2. a 6.6.3. chybí údaje o jejich statistické významnosti.

Závěr práce, jak již bylo řečeno, je v podstatě opakováním výsledků s uzavřenou diskusí spíše náhodných hypotéz, která postrádá oporu v solidním teoretickém základu i ve výzkumech jiných autorů.

Je třeba jen souhlasit s tvrzením v závěru práce, že by se mělo tomuto tématu v ČR věnovat více výzkumů (str. 45); předložená práce je koncepcí své výzkumné části velmi dobrým vstupem do této oblasti. Musím znovu konstatovat, že autor má velmi dobré předpoklady pro výzkumnou práci prokázáním schopnosti tvořivě plánovat a realizovat výzkum, přicházet se zajímavými hypotézami a hledat způsoby jejich ověřování. Těmto předpokladům ale při realizaci chybí trpělivé zkoumání toho, co v daném oboru již zjistili a promysleli jiní. Přeji mu, aby se snažil tento nedostatek překonat a mohl tak svou budoucí výzkumnou práci přispět k velmi potřebnému rozvoji naší pedagogické kultury.

Přes jmenované nedostatky doporučuji práci k obhajobě.

V Hradci Králové, 21.8.2011

PsLic. Jan Vyhnálek

přízpusobenou aplikaci pojmů extrinsické a intrinsické motivace v části 4.1., a (zcela v rozporu s nadpisem kapitoly 4) několik úvah autora ohledně nejčastějších činností dětí na PC v části 4.2.

Velmi dobře je rozvržena praktická část. Z hlediska rozvržení je jejím jediným vážnějším nedostatkem, že chybí diskuse, i když je částečně zahrnuta v závěru práce. Projekt výzkumu, orientační předvýzkum, a zejména konstrukce a struktura dotazníku a realizace výzkumu jsou velmi kvalitně zpracované části práce. Pouze u škál preferencí bych doporučil změnit orientaci škály, aby menší preferenci odpovídala menší číselná hodnota: výsledky jsou takto poněkud matoucí (viz tab. 2, str. 43).

Určitý nedostatek je ve stanovení výzkumné hypotézy. Není dobře pochopena funkce nulové hypotézy, která jak autor správně říká, je pouze „formálním východiskem ke zjištění statistické významnosti“ výsledků (str. 27): autor nahrazuje výzkumné hypotézy hypotézami nulovými (str. 27), a ve výsledcích se pak objevuje, že byla potvrzena hypotéza, která je ve skutečnosti opakem hypotézy, která byla základem autorova výzkumu (str. 40; 42). S tím pravděpodobně souvisí i nedostatečné pochopení rozdílu mezi korelací dvou proměnných a statistickou významností výzkumu, která se zdá vyplývat z nejasných formulací v prezentaci výsledků práce v kap. 6.6. Např. formulace v klíčové části práce „ověření výsledků výzkumu pomocí Pearsonovy korelační analýzy neprokázalo žádnou **významnou** souvislost“ (str. 40) se zdá směšovat výsledek s jeho statistickou významností. Výsledkem autorovy práce je ve skutečnosti zjištění velmi **slabé korelace** ($r = 0.09$) mezi časem stráveným u PC a studijními výsledky preadolescentů. Výsledek je přitom **statisticky významný** na vysoké hladině významnosti ($p < 0.01$).

Výsledky prezentované v tabulce 1 na str. 40 jsou informačně příliš ochuzené, bylo by vhodné k průměrné hodnotě přidat alespoň směrodatnou odchylku. Ve výsledcích v částech 6.6.2. a 6.6.3. chybí údaje o jejich statistické významnosti.

Závěr práce, jak již bylo řečeno, je v podstatě opakováním výsledků s uzavřenou diskusí spíše náhodných hypotéz, která postrádá oporu v solidním teoretickém základu i ve výzkumech jiných autorů.

Je třeba jen souhlasit s tvrzením v závěru práce, že by se mělo tomuto tématu v ČR věnovat více výzkumů (str. 45); předložená práce je koncepcí své výzkumné části velmi dobrým vstupem do této oblasti. Musím znovu konstatovat, že autor má velmi dobré předpoklady pro výzkumnou práci prokázáním schopnosti tvořivě plánovat a realizovat výzkum, přicházet se zajímavými hypotézami a hledat způsoby jejich ověřování. Těmto předpokladům ale při realizaci chybí trpělivé zkoumání toho, co v daném oboru již zjistili a promysleli jiní. Přeji mu, aby se snažil tento nedostatek překonat a mohl tak svou budoucí výzkumnou práci přispět k velmi potřebnému rozvoji naší pedagogické kultury.

Přes jmenované nedostatky doporučuji práci k obhajobě.

V Hradci Králové, 21.8.2011

PsLic. Jan Vyhnálek